

DECIZIE

09 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova,
Galina Stratulat,
Iurie Bejenaru,
Mariana Pitic,
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Rabovil Ruslan și avocatul acestuia Coptu Sergiu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Rabovil Ruslan către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Primarul General al mun. Chișinău și Consiliul Municipal Chișinău, executorii judecătorești Prutean Viorica, Tcacenco Alexandru și Doroftei Igor, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral cauzat, compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Rabovil Ruslan, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată hotărârea din 22 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind pronunțată o nouă hotărâre de respingere integrală a acțiunii,

c o n s t a ț ă:

La 19 februarie 2019, Rabovil Ruslan, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii (ulterior atrași în proces) Primarul General al mun. Chișinău și Consiliul Municipal Chișinău, executorii judecătorești Prutean Viorica, Tcacenco Alexandru și Doroftei Igor, solicitând constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii instanței de contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010, încasarea prejudiciului material și moral, cu compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că activează în cadrul Organelor Afacerilor Interne începând cu 30 iulie 2003, deținând inițial funcția de inspector operativ de sector în cadrul SP-6 al CPs Rîșcani, mun. Chișinău. La 28 octombrie 2007 s-a căsătorit și din căsătorie s-au născut 2 copii: XXXXXXXX și XXXXXXXX. În momentul angajării în OAI a fost inclus în rândul pentru acordarea spațiului locativ la locul de muncă CPs Rîșcani, mun. Chișinău, a început inițial a locui singur,

ulterior cu familia, la gazdă cu chirie în mun. Chișinău pentru care achita diferite sume de bani imense din salariul de colaborator de poliție.

Potrivit reclamantului, din momentul angajării în funcție de colaborator de poliție a început să se adreseze către Primăria mun. Chișinău și Consiliul Municipal Chișinău cu solicitări cu privire la asigurarea cu spațiu locativ, însă permanent se invoca faptul lipsei spațiului locativ disponibil pentru a fi acordat. După ce a primit un răspuns la o adresare de a sa de la Consiliul Municipal Chișinău în anul 2009, a depus o cerere de chemare în instanța de contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat obligarea Consiliul Municipal Chișinău să-l asigure ca și colaborator de poliție, precum și familia acestuia, cu spațiu locativ, iar prin hotărârea instanței de contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010, s-a dispus admiterea cererii depuse, fiind obligat Consiliul Municipal Chișinău să-i acorde spațiu locativ reclamantului.

La 11 martie 2011, executorul judecătoresc Doroftei Igor a intentat procedura de executare, reclamantul fiind nevoit în toată perioada să închirieze spațiu locativ, conform contractelor de locațiune.

Astfel în rezultatul neexecutării hotărârii judecătorești din 11 februarie 2010, reclamantul a fost nevoit să suporte cheltuieli enorme pentru închirierea spațiului locativ, cheltuieli solicitate a fi încasate din contul statului, precum și a suferit un prejudiciu moral considerabil, pe care l-a estimat la suma de 100 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 noiembrie 2019, acțiunea a fost admisă parțial, fiind constatat faptul neexecutării în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010, prin care a fost obligat Consiliul Municipal Chișinău să acorde lui Rabovil Ruslan cu toți membrii familiei sale spațiu locativ conform normelor în vigoare. S-au încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului Rabovil Ruslan suma prejudiciului material cauzat prin faptul neexecutării în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010 în mărime de 89600 lei, prejudiciul moral în mărime de 2000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2000 lei. În rest acțiunea s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea soluției sale, instanța de fond a stabilit că, reclamantul a fost lipsit de dreptul la un spațiu locativ începând cu luna noiembrie 2010, reținând în acest sens prevederile art. 32 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, concluzionând că, persoana care are dreptul la un spațiu locativ, însă căruia statul nu-i poate oferi o locuință de serviciu, beneficiază de o compensație a costurilor de închiriere a unei locuințe, fiind realizat scopul legii, adică beneficierea de un spațiu locativ achitat de stat pe perioada angajării. Totodată instanța de fond a menționat faptul că reclamantul nu a ridicat careva obiecții față de activitatea executorilor judecătorești care la rândul lor au întreprins măsuri de executare silită, însă neexecutarea nu se datorează unei pasivități din partea autorităților, ci unor circumstanțe obiective generate de lipsă de imobile locative disponibile ce ar aparține autorităților publice locale, la fel a apreciat și pasivitatea reclamantului în privința neutilizării mecanismelor legale de obținere a unui spațiu locativ de serviciu prevăzute în textul Legii cu privire la activitatea Poliției și statutului polițistului și Legii privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 28 noiembrie 2019, Rabovil Ruslan, împreună cu avocatul său Coptu Sergiu, au contestat-o cu apel, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

La 13 decembrie 2019, reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel, a contestat cu apel motivat hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Rabovil Ruslan, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată hotărârea din 22 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind pronunțată o nouă hotărâre de respingere integrală a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că Rabovil Ruslan, fiind angajat al Inspectoratului General de Poliție, nu mai putea, începând cu martie 2013 și, nici în prezent, nu mai poate pretinde acordarea de către Administrația Publică Locală a mun. Chișinău a spațiului locativ social, hotărârea judecătorească pronunțată în acest sens, la moment fiind caducă, deoarece situația nu mai întrunește criteriile și exigențele existente la data emiterii respectivului act judecătoresc. Instanța de apel a relevat că nici angajarea ulterioară a numitului în funcția de polițist în cadrul Inspectoratului General de Poliție nu poate servi temei de reanimare a situației, deoarece ultimul a fost angajat în temeiul noii legi și, respectiv, raporturile de muncă și garanțiile sociale sunt reglementate de această normă de drept material.

La 24 august 2020, Rabovil Ruslan și avocatul acestuia Coptu Sergiu au contestat cu recurs decizia din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, precum și casarea parțială a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 noiembrie 2019 în partea prin care pretențiile înaintate s-au respins, cu pronunțarea în această parte a unei decizii de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Suplimentar, s-au indicat argumente similare celor din cererea de chemare în judecată.

La 01 octombrie 2020, Primăria mun. Chișinău, a depus referință la cererea de recurs, exprimându-și opinia că recurentul nu mai dispune de dreptul de a fi asigurat cu spațiu locativ, deoarece nu mai este angajat al MAI, ci activează în cadrul IGP. Respectiv, prin referință s-a solicitat respingerea recursului declarat de Rabovil Ruslan și avocatul acestuia Coptu Sergiu.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 25 iunie 2020 și expediată participanților la proces la 30 iulie 2020 (f.d. 201, 202, vol. I), însă la materialele cauzei nu există înscrisuri care să probeze momentul recepționării acesteia de către participanții la proces. Astfel, având în vedere faptul că recursul declarat împotriva deciziei din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău

a fost înregistrat la 24 august 2020, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea din 11 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Rabovil Ruslan și avocatul acestuia Coptu Sergiu împotriva deciziei din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Rabovil Ruslan și avocatul acestuia Coptu Sergiu și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în urma examinării recursului, instanța de recurs emite o decizie care rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră a fi emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Instanța de recurs constată că, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13 octombrie 2010, s-a dispus obligarea Consiliul municipal Chișinău să-i acorde lui Rabovil Ruslan cu toți membrii familiei sale spațiu locativ conform normelor în vigoare. Potrivit hotărârii numite, instanța a reieșit din Legea cu privire la poliție, în vigoare la data examinării cauzei și din faptul, că Rabovil Ruslan activa în cadrul MAI din 30 iulie 2003, deținând funcția de inspector operativ de sector al sect. 6 CPs Rîșcani mun. Chișinău. Astfel, Colegiul lărgit atestă că la data adoptării hotărârii respective recurentul Rabovil Ruslan activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, instanța obligând administrația publică locală de a-l asigura cu spațiu locativ de serviciu în calitate de angajat al MAI. La moment, potrivit informației prezentate de Inspectoratul General de Poliție nr. 34/3-690 din 08 mai 2019, recurentul Rabovil Ruslan este angajat al Inspectoratului General de Poliție. Totodată, potrivit aceleiași informații salariatul IGP, Rabovil Ruslan beneficiază de indemnizație compensatorie pentru închirierea locuinței de la 01 ianuarie 2019 până la 01 iunie 2019 (f.d. 105, vol. I).

Potrivit raportului nr. R064-137/2016 din 17 mai 2019, întocmit și prezentat de executorul judecătoresc Doroftei Igor pe marginea procedurii de executare despre măsurile întreprinse, la demersul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, se atestă faptul că, documentul executoriu nr. 3-515/10 din 11 februarie 2010, eliberat de Curtea de Apel Chișinău a fost expedit spre executare din oficiu, de către instanța de judecată la 25 noiembrie 2010. În legătură cu reorganizarea sistemului de executare, conform Legii nr. 113 din 17 iunie 2010, procedura de executare a

documentului executoriu a fost preluată de executorul judecătoresc Doroftei Igor, iar la 11 martie 2011, în privința acestuia a fost emisă încheierea privind intentarea procedurii de executare, debitorului, Consiliul Municipal Chișinău, fiindu-i acordat termen de executare.

La 02 noiembrie 2012, fiind somat repetat, debitorul a informat executorul judecătoresc despre imposibilitatea executării la acel moment a hotărârii judecătorești în legătură cu lipsa spațiului locativ liber în municipiul Chișinău și a mijloacelor financiare necesare pentru construcția acestui spațiu.

La 13 martie 2014, debitorul a expediat un răspuns similar, informând că în mod repetat către Guvernul Republicii Moldova au fost înaintate demersuri prin care s-a solicitat alocarea mijloacelor financiare pentru construcția spațiului locativ, în vederea executării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile.

Ulterior, la 03 aprilie 2014, prin cerere, Rabovil Ruslan a solicitat un termen de 10 zile pentru deciderea continuării procedurii de executare, dar, care ulterior, nu a mai înaintat vreo cerere în acest sens, iar la 09 martie 2015, în baza cererii reprezentantului creditorului s-a solicitat eliberarea copiilor procedurii de executare.

La 16 aprilie 2015 și 25 februarie 2016, în urma repetatelor somații expediate de către executorul judecătoresc, debitorul a informat că, nu dispune de spațiu liber în mun. Chișinău și de mijloace financiare necesare pentru construcția acestui spațiu, fiind înaintate demersuri repetate în adresa Guvernului Republicii Moldova pentru alocarea mijloacelor bănești, iar odată cu identificarea spațiului locativ vor fi executate toate cele 265 hotărâri judecătorești cu privire la alocarea spațiului locativ.

La 08 iulie 2015, s-a solicitat informația de la OCT Chișinău, Direcția Generală Locativ - Comunală și Amenajare a Primăriei mun. Chișinău și subdiviziunile acesteia Întreprinderea de Gestionare a Fondului Locativ, privind deținerea în proprietatea administrației publice locale na locuințelor libere/fondul de locuințe din mun. Chișinău, înregistrat după Administrația Publică Locală sau Centrală.

Potrivit răspunsului ÎS. „Cadastru” nr. 01/34/11847 din 22 iulie 2015 și a Direcției Generale Locativ - Comunală și Amenajare a Consiliului mun. Chișinău nr. 1015/15 din 17 iulie 2015, rezultă că autoritățile interpellate, nu dețin informațiile solicitate.

În scopul executării, prin somația din 27 aprilie 2016, Primarului General al mun. Chișinău, Chirtoacă Dorin, i-a fost solicitată informația dacă a fost propusă în ședințele Consiliului mun. Chișinău chestiunea privind executarea documentelor executoriu nominalizate sau dacă APL a întocmit proiecte de decizie cu privire la executarea documentelor executorii nominalizate și a transmite aceste proiecte spre examinare în Consiliu. Totodată Primarul General a fost obligat să întreprindă, în termen de 20 zile, acțiuni concrete, în vederea executării eficiente a documentului executoriu, la aceeași dată a fost somat Secretarul Consiliului mun. Chișinău, Didencu Valeriu, fiindu-i solicitată informația dacă Primarul General al mun. Chișinău a convocat și/sau propus la una din ședințele Consiliului mun. Chișinău, chestiunea privind executarea documentului executoriu nominalizat, sau dacă, în secretariatul Consiliului mun. Chișinău au fost înregistrate proiecte de decizii privind executarea documentului executoriu, și dacă aceste proiecte au fost avizate de către secretarul Consiliului.

La 13 mai 2016, Primăria mun. Chișinău a informat că nu dispune de spațiu liber în mun. Chișinău și mijloace financiare necesare pentru construcția acestui spațiu, fiind înaintate demersuri repetate Guvernului Republicii Moldova pentru alocarea

mijloacelor bănești, iar odată cu identificarea spațiului locativ vor fi executate toate cele 265 hotărâri judecătorești cu privire la alocarea spațiului locativ, iar la 26 mai 2016, Secretarul Consiliului mun. Chișinău a comunicat că, proiectele de decizii nu au fost avizate de către secretar și nici nu au fost transmise spre examinare în Consiliu, ținând cont că, proiectele date nu au fost perfectate, coordonate și remise de către Primărie, în modul stabilit de legislație.

La 11 mai 2016, prin cererea reprezentantului creditorului, s-a solicitat strămutarea documentului executoriu unui alt executor judecătoresc, iar la 13 iunie 2016, prin încheierea executorului judecătoresc Doroftei Igor, documentul executoriu nr. 3-515/10 din 11 februarie 2010, eliberat de Curtea de Apel Chișinău, a fost strămutat executorului judecătoresc Tcacenco Alexandru.

Totodată la materiale cauzei se regăsesc explicațiile executorului judecătoresc Prutean Viorica, în care se indică faptul că, creditorul urmăritor prin cererea sa repetată, la 02 mai 2017, a înaintat spre executare silită documentul executoriu nr. 3-515/10 din 11 februarie 2010, emis de Curtea de Apel Chișinău, fiind stabilit, în temeiul art. 152 al Codului de executare un termen de executare benevolă de 10 zile, iar în temeiul art. 62 alin. (1) al Codului de executare s-a stabilit pentru data de 12 mai 2017, ora 10:00, prezentarea părților procedurii de executare, la biroul executorului judecătoresc Prutean Viorica pentru explicarea drepturilor și obligațiilor, cu anexarea copiei documentului executoriu, pentru stabilirea posibilității încheierii unei concilieri, sau după caz determinarea modalității de executare și/sau stabilirea consecutivității urmăririi bunurilor debitorului. Totodată s-a informat debitorul că în cazul în care nu va executa documentul executoriu, se va întocmi un proces-verbal de contravenție în temeiul art. 318 Cod contravențional.

La 11 decembrie 2018, s-a solicitat repetat executarea documentului executoriu, iar la 18 ianuarie 2019, prin răspunsul nr. 06-116/8182, Primarul mun. Chișinău a informat că pe rol de către creditori sunt înaintate spre executare peste 230 de titluri executorii emise în baza hotărârilor judecătorești devenite definitive și irevocabile prin care autoritățile administrației publice locale ale mun. Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane. Până la momentul actual din cauza lipsei spațiilor locative ceea ce a redus substanțial imobilul cu destinație locativă aflat în proprietatea municipală, executarea documentului executoriu nu a fost posibilă. Întru soluționarea definitivă a problemei respective, Primăria mun. Chișinău s-a adresat către Guvernul Republicii Moldova, solicitând alocarea mijloacelor financiare pentru construcția spațiului locativ în vederea executării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile în legătură cu abrogarea Codului cu privire la locuințe, iar prin răspunsul din 22 mai 2018, Guvernul Republicii Moldova a înștiințat despre faptul că în bugetul de stat pe anul 2018 a fost inclusă informația referitoare la Hotărârile de judecată conform cărora Primăria este obligată să asigure cetățenii cu spațiu locativ, iar ședința cu chestiunea vizată pe ordinea de zi a fost programată pe 14 iunie 2018, și despre rezultatul final creditorii urmau a fi informați. Totodată s-a informat că, Administrația Publică Locală nu are competență de a aloca surse financiare pentru procurarea locuințelor sociale, acestea fiind prerogativa exclusivă a statului, indicându-se în acest sens prevederile art. 8 pct. c) al Legii nr. 75 din 30 aprilie 2015, în acest scop APL, prin intermediul Direcției comunale și amenajare a Consiliului municipal Chișinău, odată cu identificarea spațiului locativ liber, mijloacele financiare necesare pentru procurarea, construcția spațiului locativ,

vor întreprinde toate măsurile necesare în vederea executării hotărârilor judecătorești irevocabile cu asigurarea spațiului locativ.

Prin încheierea executorului judecătoresc Prutean Viorica nr. 007-488 din 24 iunie 2019 s-a dispus strămutarea documentului executoriu nr. 3-515/10 din 11 februarie 2010, emis de Curtea de Apel Chișinău, materialele procedurii de executare fiind transmise la materialele din arhivă.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a admis parțial acțiunea civilă, fiind constatat faptul neexecutării în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010 prin care a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să acorde lui Rabovil Ruslan cu toți membrii familiei sale spațiu locativ conform normelor în vigoare. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului Rabovil Ruslan suma prejudiciului material cauzat prin faptul neexecutării în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010 în mărime de 89600 lei, prejudiciul moral în mărime de 2000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2000 lei. În rest acțiunea s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Rabovil Ruslan, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată hotărârea din 22 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind pronunțată o nouă hotărâre de respingere integrală a acțiunii.

Examinând materialele cauzei, Colegiul lărgit constată că instanța de apel a examinat cererea de apel superficial, fără să dea o apreciere tuturor argumentelor invocate de către participanții la proces și circumstanțelor cauzei, precum și probelor anexate la materialele cauzei, care sunt importante pentru soluționarea justă a litigiului, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, normele materiale aplicabile speței fiind interpretate eronat.

În contextul prevederilor art. 373 din Codul de procedură civilă, instanța de apel era obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, să aprecieze probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Colegiul precizează că soluția adoptată de către instanța de apel este neîntemeiată, deoarece din textul acesteia se reliefează o interpretare eronată a legislației, precum și nu sunt apreciate toate probele importante pentru soluționarea cauzei. Or, în conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Instanța de recurs reține că, prin hotărârea Olaru ș.a. c. Moldovei (28 iulie 2009), Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a cerut Guvernului *inter alia* să instituie la nivel național un mecanism pentru remedierea persoanelor afectate de neexecutarea hotărârilor judecătorești privind acordarea spațiului locativ. În acest scop, la 21 aprilie 2011, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Potrivit art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 menționată, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, poate adresa în instanță o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Conform art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

La acest capitol, Colegiul lărgit reține că Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează în art. 6 pct. 1 dreptul oricărei persoane la un proces echitabil. Orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

În cauza CtEDO Hornsby versus Grecia (hot. 19.03.1997) Curtea a menționat că dreptul de acces la justiție garantat de art. 6 alin. (1) CEDO, ar rămâne iluzoriu dacă sistemul legal intern al statului ar permite ca o hotărâre definitivă și obligatorie să rămână inoperantă, în detrimentul uneia dintre părți. Este de neconceput ca articolul 6 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților - proceduri care sunt echitabile, publice și se desfășoară într-un termen cât mai scurt cu putință - fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești. În interpretarea articolului 6, executarea unei hotărâri judecătorești trebuie privită ca parte integrantă a unui "proces". Totuși acest drept nu poate obliga un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele. În schimb, statul are obligația de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin (cazul Ciprova versus Republica Cehă, hotărârea din 22 martie 2005). Respectiv, instanța de judecată are ca sarcină exclusivă de a analiza dacă măsurile adoptate de autoritățile naționale au fost adecvate și suficiente (cazul Ruianu versus Romania, hotărârea din 17 iunie 2003).

Astfel instanța de recurs conchide că reclamantul Rabovil Ruslan a fost lipsit de dreptul la un spațiu locativ începând cu luna noiembrie 2010, or potrivit art. 32 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ (în vigoare la momentul soluționării litigiului) hotărârea se execută în termenul stabilit în dispozitivul ei, iar în cazul în care termenul nu este stipulat – în cel mult 30 de zile de la data la care hotărârea devine irevocabilă.

Colegiul lărgit a stabilit supra că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2010, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13 octombrie 2010, nu a fost executată până în prezent, iar recurentul Rabovil Ruslan nu a fost asigurat cu spațiu locativ.

Totodată, instanța de recurs va reține și cauza CtEDO Cristea vs. Republica Moldova (hotărârea din 12.02.2019), în care Înalta Curte nu a văzut nici un motiv pentru a ajunge la o concluzie diferită, decât cele adoptate anterior în cauze similare și a concluzionat că a avut loc o încălcare a articolului 6 alin. (1) și a articolului 1 din protocolul nr. 1 la Convenție cu privire la neexecutarea de către autorități a hotărârii definitive în favoarea reclamantului într-un termen rezonabil.

Pe cale de consecință, Colegiul lărgit constată că lui Rabovil Ruslan i-a fost încălcat de către autoritatea publică, dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 11 februarie 2010, fapt neimputabil acestuia. Totodată, reieșind din jurisprudența CtEDO în materie, instanța de recurs notează ca fiind nejustificată omisiunea executării hotărârii judecătorești pe motivul lipsei fondurilor sau locuințelor invocate de Consiliul mun. Chișinău or, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Astfel, ținând cont de faptul că neexecutarea hotărârii judecătorești continuă, debitorul reprezintă o autoritate de stat, iar recurentului prin neexecutare îi sunt aduse daune materiale, Colegiul lărgit consideră oportună despăgubirea acestuia conform practicii CtEDO.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel incorect a constatat și elucidat circumstanțele cauzei și probele prezentate în acest sens, interpretând eronat cadrul legal.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care

instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Reieșind din conținutul normelor citate, raportate la materialele cauzei, instanța de recurs este în imposibilitate de a stabili cuantumul prejudiciului material care urmează a fi încasat în beneficiul recurentului. Din aceste considerente, la rejudecare instanța de apel urmează să stabilească cuantumul prejudiciului material începând cu luna noiembrie 2010, reieșind din probele prezentate de către reclamant în argumentarea pretențiilor sale. Cu referire la prejudiciul moral solicitat de Rabovil Ruslan, instanța de apel urmează a ține cont de practica CtEDO pe cazuri similare și de a stabili un quantum echitabil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale pricinii.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Rabovil Ruslan și avocatul acestuia Coptu Sergiu.

Se casează decizia din 25 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Rabovil Ruslan către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Primarul general și Consiliul municipal Chișinău, executorii judecătorești Prutean Viorica, Tcacenco Alexandru și Doroftei Igor, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral cauzat, compensarea cheltuielilor de judecată, și se remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Galina Stratulat,

Iurie Bejenaru,

Mariana Pitic,

Nicolae Craiu